

Knowledge Capture

การใช้เลื่อยยนต์อย่างถูกวิธีตามหลักสากล

.....

สรุปโดย : นายพัชระ พรหมสัมพันธ์ หัวหน้างาน (ระดับ 6) งานสวนป่าเวียงมอก

หน่วยงาน องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตลำปาง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคเหนือบน

บริบท หรือความเป็นมา

ปัจจุบันในประเทศไทยได้เข้าร่วมและมีการจัดมาตรฐานการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามหลักมาตรฐานสากล โดยมีทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วมมาตรฐานดังกล่าว และองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เข้าร่วมและมีการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนตามหลักมาตรฐานสากล ซึ่งโดยส่วนใหญ่การจัดการสวนป่านั้นในขั้นตอนการนำเก็บเกี่ยวผลผลิตเกี่ยวกับเนื้อไม้ส่วนใหญ่ ยังคงใช้เลื่อยยนต์ในการเข้าดำเนินการเก็บเกี่ยว แต่ในประเทศไทยยังขาดองค์ความรู้ด้านการใช้อย่างถูกต้องตามหลักมาตรฐานสากล ทั้งภายในหน่วยงานและรวมผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ จึงได้รวบรวมข้อมูลการใช้เลื่อยยนต์อย่างถูกวิธีตามหลักสากล เบื้องต้น ทั้งในเรื่องของการใช้อุปกรณ์ความปลอดภัย การดูแล อุปกรณ์ส่วนบุคคล และการปฏิบัติงานที่ได้ประสิทธิภาพและและเกิดความปลอดภัยในการปฏิบัติงานสูงสุด

วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ได้เรียนรู้

๑.๑ การใช้เลื่อยยนต์อย่างถูกวิธีตามหลักสากล

การใช้เลื่อยยนต์ ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้งานและผู้ร่วมงานที่อยู่ในพื้นที่ โดยจะต้องมีอุปกรณ์ความปลอดภัยครบถ้วน ได้แก่ หมวกนิรภัย (Helmet) หน้ากากและแว่นตานิรภัย (Safety glasses) อุปกรณ์ป้องกันเสียง (Earmuffs) ถุงมือนิรภัย คลาส ๐ ขึ้นไป (Safety glove) กางเกงป้องกันสำหรับเลื่อยยนต์แบบเต็มตัว คลาส ๑ ขึ้นไป (Chainsaw trousers) รองเท้านิรภัยสำหรับเลื่อยยนต์ คลาส ๒ ขึ้นไป (Chainsaw Boot) ขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

Class แบ่งออกไป ๔ ประเภท ดังนี้

Class ๐ = ป้องกันเลื่อยยนต์ความเร็ว ๑๖ m/s

Class ๑ = ป้องกันเลื่อยยนต์ความเร็ว ๒๐ m/s

Class ๒ = ป้องกันเลื่อยยนต์ความเร็ว ๒๔ m/s

Class ๓ = ป้องกันเลื่อยยนต์ความเร็ว ๒๘ m/s

๑.๒ การเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยส่วนบุคคล (PPE)

อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยส่วนบุคคล (PPE) จะต้องได้รับการรับรองมาตรฐานอุตสาหกรรมและอยู่ในเกณฑ์หรือระดับการป้องกันที่กำหนดไว้ ไม่ต่ำกว่า และต้องไม่ชำรุดเสียหาย พร้อมใช้งาน ดังนี้

- หมวกนิรภัย (Helmet) จะต้องมีความแข็งแรงทนทาน ไม่กรอบ มีรายละเอียดระบุวันเดือนปีที่ผลิตที่ชัดเจน ไม่มีปีกหมวกยื่นออกมาจากตัวหมวก ภายในจะต้องมีระยะห่างของอุปกรณ์ช่วยในการซับแรงกระแทก มีสายรัดคางสามารถปรับระดับได้

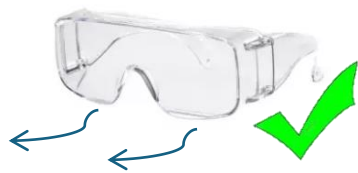

หมวกนิรภัยมาตรฐาน
ไม่มีส่วนเกินจากตัวหมวก

หมวกนิรภัยที่มีส่วนเกินจากตัวหมวก
อันตรายขณะการทำงาน

- หน้ากากและแว่นตานิรภัย (Safety glasses) จะต้องสวมใส่ทุกครั้งที่ใช้เลื่อยยนต์ เพื่อป้องกันการกระเด็นของเศษไม้หรือวัสดุอื่นๆ เข้าดวงตา โดยจะต้องสวมใส่แบบปิดทั้งใบหน้า ไม่ปิดส่วนใดส่วนหนึ่ง หน้ากากจะต้องไม่เป็นกระจกหรือวัสดุพลาสติกแข็งที่แตกง่าย เพราะอาจเกิดอันตรายขณะปฏิบัติงาน ลักษณะของแว่นจะต้องไม่ปิดทึบ จนเกิดไอน้ำภายในแว่นเพราะจะทำให้บดบังวิสัยทัศน์ในการทำงาน

ระบายอากาศได้ดี ไม่เกิดไอน้ำ

ระบายอากาศไม่ดี ทำให้เกิดไอน้ำ

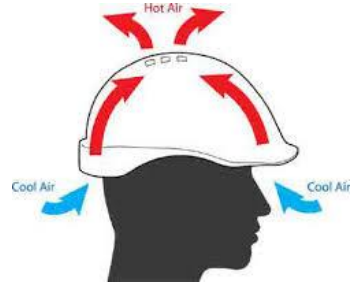

หมวกกาทาข่ายอ่อนแบบเต็มใบ

มีตัวซับแรงกระแทก

หมวกกากแบบครึ่งใบ อัตรายเมื่อแตกหัก

มีช่องว่างสามารถระบายอากาศได้ดี

- ถุงมือนิรภัย (Safety glove) ในการทำงานทุกครั้ง ทั้งในการซ่อมบำรุงเลื่อยยนต์และการตัดทอนโคนล้มไม้เพื่อป้องกันอันตรายจากโซ่ โดยจะต้องใช้ถุงมือที่ป้องกันเลื่อยยนต์ ภายในจะมีเส้นใยเคฟล่าเป็นวัสดุช่วยในการหยุดโซ่ของเลื่อยยนต์ ต้องมีสัญลักษณ์คลาส 0 (Class-0) ขึ้นไป

- ชุดและกางเกงป้องกันสำหรับเลื่อยยนต์แบบเต็มตัว คลาส 1 ขึ้นไป (Chainsaw trousers) ชุดในการทำงาน จะต้องเป็นชุดที่สังเกตได้ง่าย สีสนูดฉาดแขนสั้นหรือยาวก็ได้ (สีส้มสะท้อนแสงดีที่สุด มีการทดสอบที่สามารถมองจากเฮลิคอปเตอร์ได้ชัดเจนที่สุด) ไม่ก่อกวนกับธรรมชาติ ไม่รัด หรือหลวมมากเกินไป ไม่มีสิ่งของที่ห้อยอาจทำให้พันกับโซ่ ขณะที่ปฏิบัติงานได้ กางเกงป้องกันสำหรับเลื่อยยนต์เป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องสวมใส่ขณะทำงานที่ต้องใช้เลื่อยยนต์ทุกครั้ง ซึ่งส่วนเอวลงไปจะเป็นส่วนที่ใกล้กับเลื่อยยนต์ขณะทำงานมากที่สุด โดยจะต้องมีสัญลักษณ์การป้องกันเลื่อยยนต์ที่ชัดเจน และต้องเป็นมาตรฐานคลาส 1 ขึ้นไป (Chainsaw trousers) และต้องเป็นชุดสวมใส่แบบเต็มป้องกันทั้งด้านหน้าและหลัง จึงจะสามารถป้องกันได้ ถ้าไม่สวมใส่เป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงาน

เสื้อสีส้มสะท้อนแสงแขนสั้นหรือยาวก็ได้สามารถมองได้
ในระยะไกลกางเกงป้องกันสำหรับเลื่อยยนต์
แบบเต็มตัว มีสัญลักษณ์ป้องกันเลื่อยยนต์

ชุดสีทึบ มองเห็นได้ไม่ชัดเจนขณะการทำงาน
กางเกงป้องกันเฉพาะด้านหน้า หรือกางเกงชนิดอื่นๆ
และไม่มีสัญลักษณ์ป้องกันเลื่อยยนต์

- รองเท้านิรภัยสำหรับเลื่อยยนต์ คลาส ๒ ขึ้นไป (Chainsaw Boot) จะต้องมีลักษณะ
รองเท้าที่หุ้มทั้งข้อเท้าขึ้นไปเพื่อป้องกันข้อเท้าพลิกและยังช่วยป้องกันเลื่อยยนต์ในช่องข้อเท้าขึ้นไปได้อีกด้วย
เนื่องจากมีเส้นใยเคฟล่าภายใน ในการทำงานบริเวณดังกล่าวจะใกล้กับเลื่อยยนต์มากที่สุด ทั้งในการโค่นล้ม
ไม้และตัดทอนไม้ และต้องมีสัญลักษณ์ป้องกันเลื่อยยนต์ คลาส ๒ ขึ้นไปเท่านั้น เนื่องจากเลื่อยยนต์ มีความเร็วที่
มากกว่า ๒๔ m/s ซึ่งสามารถตัดขาดหรือเป็นอันตรายต่ออวัยวะของผู้ปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อเกิดอุบัติเหตุ โดย
สามารถสวมใส่ทับกับกางเกงป้องกันจะทำให้ป้องกันอันตรายได้มากยิ่งขึ้น

รองเท้านิรภัยสำหรับเลื่อยยนต์
คลาส ๒ ขึ้นไป และหุ้มข้อเท้า มีเส้นใยเคฟล่าภายใน

รองเท้าเซฟตี้หัวเหล็กธรรมดา ไม่หุ้มข้อ
และไม่มีเส้นใยเคฟล่าภายใน

๑.๓ การประเมินและวิเคราะห์อุปสรรค ผลกระทบ สิ่งนี้อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุในงานก่อนการทำงานและขณะปฏิบัติงาน

การทำงานกับเลื่อยยนต์ส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่ที่มีลักษณะของป่าไม้ ที่สูงชัน แปร่งทำไม้ หมอนไม้ หรือบริเวณอื่นๆ ที่กำลังจะปฏิบัติงานนั้น จะต้องมีการวิเคราะห์ก่อนการทำงานเบื้องต้น ทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อม อุปสรรค สัตว์ป่า สัตว์มีพิษ กิ่งไม้ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อุปกรณ์เลื่อยยนต์ อุบัติเหตุที่สามารถเกิดขึ้นได้ ฯลฯ โดยจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของพนักงานและผู้ร่วมงานเป็นหลัก โดยการเข้าทำงานในพื้นที่ ต้องมีชุดยาสามัญประจำบ้านหรือชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้นทุกครั้ง ประเมินเส้นทางหลบหนี ทราบข้อมูลเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ข้อมูลการติดต่อรถฉุกเฉินหรือสถานพยาบาลที่ใกล้ที่สุดที่สามารถไปถึงได้เมื่อเกิดอุบัติเหตุระหว่างงาน เพราะข้อมูลเหล่านี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมติดไว้ในกรปฏิบัติงานทุกครั้ง และที่สำคัญต้องมีอุปกรณ์สื่อสารอย่างน้อย ๑ อย่าง เช่น โทรศัพท์ วิทยุสื่อสาร หรือนกหวีด

สวนป่าทองผาภูมิ (Tong Pha Phum Plantation)
ที่อยู่ หมู่ 6 ต.ห้วยเขย่ง อ.ทองผาภูมิ จ.กาญจนบุรี 71180
Address: Moo.6 Huay Kayeng, Tong Pha Phum, Kanchanaburi, 71180
โทร/Tel: 034-685231
พิกัด/GPS coordinate: 14°40'06.7"N 98°35'43.8"E หรือ 14.668525, 98.595488
แปลง/Compartment no. 2525

โรงพยาบาลทองผาภูมิ (Tong Pha Phum Hospital)
ที่อยู่ ถนนหน้าตลาด ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี 71180
Address: 279 Na Talad Rd., Tha Kanun, Tong Pha Phum, Kanchanaburi, 71180
โทร/Tel: 034-599601
พิกัด/GPS coordinate: 14°45'06.4"N 98°37'32.2"E หรือ 14.751774, 98.625600
ระยะทาง/Distance: 20 กม.

รวมเบอร์
สายด่วน
เพื่อแจ้งเหตุฉุกเฉิน

191 เหตุฉุกเฉิน ตำรวจ	199 ฉุกเฉิน สัตว์ป่า			
1669 รถพยาบาล (กู้ชีพ)	1667 สายด่วน กรมสุขภาพจิต			
1192 แจ้งรถหาย	1300 แจ้งคนหาย	1155 คำขอ กู้ยืม	1677 ร่วมด้วย ช่วยกัน	1199 เหตุฉุกเฉิน ทางน้ำ
1130 การไฟฟ้า นครหลวง	1129 การไฟฟ้า ส่วนภูมิภาค	1125 การประปา นครหลวง	1662 การประปา ส่วนภูมิภาค	

www.chiangmainews.co.th @chiangmainews

ตัวอย่างรายละเอียดข้อมูล

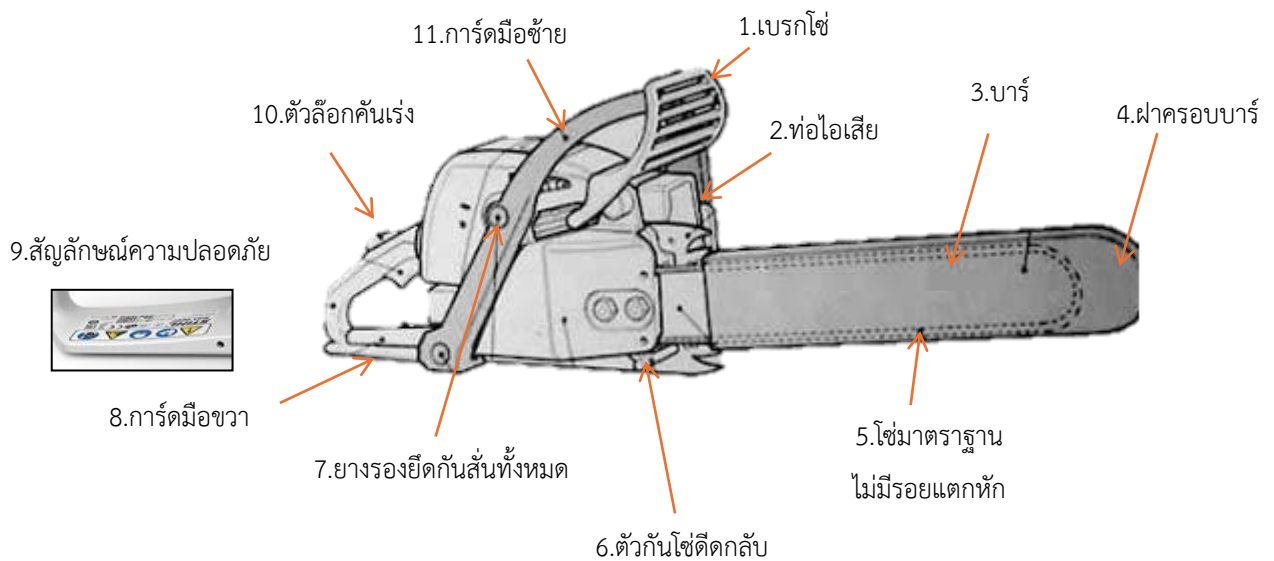
ชุดปฐมพยาบาลเบื้องต้น ผู้ปฏิบัติงาน
จะต้องพกติดตัวไว้ตลอดเวลา

ใช้ในกรณีฉุกเฉิน เช่น ไม้ทับต้นขาของผู้ปฏิบัติงานแต่
ยังมีสติเพื่อให้เพื่อนร่วมงานรับทราบ
(ควรมัดติดไว้ที่หมวกนิรภัย)

๑.๔ หลักการใช้เลื่อยยนต์และการซ่อมบำรุงเลื่อยยนต์ก่อนการทำงานอย่างถูกต้อง

ก่อนการทำงานทุกครั้งจะต้องตรวจเช็คสภาพของเลื่อยยนต์ทั้งหมดเบื้องต้นก่อนการทำงาน โดยแบ่งเป็นจุดที่เป็นอุปกรณ์เซฟที่สำคัญของตัวเลื่อยยนต์ทั้งหมด ๑๑ จุด ที่จะต้องปฏิบัติทุกครั้งก่อนการทำงานได้แก่ ๑. เบรกโช้ ๒. ท่อไอเสีย ๓. บาร์ ๔. ฝาครอบบาร์ ๕. โซ่มาตรฐาน ๖. ตัวกันโช้ติดกลับ ๗. ยางรองกันสั่น ๘. การ์ดมือขวา ๙. สัญลักษณ์ความปลอดภัย ๑๐. ตัวล็อกคันเร่ง ๑๑. การ์ดมือซ้าย ต้องทำความสะอาดซี่เลื่อยเก่าออกทุกครั้ง ตรวจเช็คน้ำมัน น้ำมันหล่อโช้ สามารถใช้งานจากเลื่อยยนต์ได้เต็มประสิทธิภาพและจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ร่วมงานปลอดภัยจากการทำงานและไม่เสียเวลาในการทำงาน

เมื่อได้ทำการตรวจเช็คเลื่อยยนต์ก่อนการทำงานเบื้องต้นทั้งหมดแล้วก็ทำการสตาร์ทเลื่อยยนต์และเช็คเบรกโช้ว่าทำงานได้ปกติหรือไม่ เมื่อทำการเบรกโช้ โช้จะต้องหยุดทันทีไม่หมุนตาม ถ้าระบบทำงานปกติก็สามารถเริ่มปฏิบัติงานได้ โดยก่อนการทำงานก็ต้องประเมินความปลอดภัยเบื้องต้น (ตามข้อ ๒.๓) เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน อีกครั้งหนึ่ง

๑.๕ การตัดทอนไม้ทั้งแบบตัดขวาง เจาะตามแนวยาว และการโค่นล้มไม้

ในการตัดทอนไม้ ทั้งแนวขวางตามยาวหรือโค่นล้มไม้ จะต้องอาศัยหลักการและประสบการณ์ในการทำงานอย่างมากเพราะเป็นงานที่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุสูง ก่อนการทำงาน จะต้องสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันให้ครบทุกอย่าง(ตามข้อ ๑.๒) ทั้งผู้ปฏิบัติงานและเพื่อนร่วมงานเพื่อความปลอดภัย การตัดทอนไม้ ศรีชะจะต้องไม่อยู่แนวเดียวกับแนวเลื่อยยนต์ เพื่อป้องกันการตีกลับของเลื่อยยนต์ (Click back) ทำทางที่มั่นคงและมีสติขณะปฏิบัติงานทุกครั้ง

ประเด็น

ความรู้ที่สำคัญ

- ชุดอุปกรณ์ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- การใช้เลื่อยยนต์และองค์ประกอบเลื่อยยนต์
- ลักษณะท่าทางในการปฏิบัติงาน

บทสรุป

การใช้เลื่อยยนต์อย่างถูกวิธีตามหลักสากล เป็นส่วนหนึ่งในการจัดการสวนป่าอย่างยั่งยืนและมีความสำคัญต่อบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน จะต้องรู้และเข้าใจในการใช้อย่างถูกวิธีตามหลักสากล